

el divan al pati | JOAN GIBERT

Apostar pel desig

Us heu preguntat de quina pasta està fet el desig? Us heu adonat que l'essència del desig és desitjar? Freud aviat va captar que la insatisfacció constituïa el cor mateix del desig

Amb l'arribada de les festes nadalenes i l'any nou, proliferen tota mena de missatges i propòsits ben intencionats que tenen el desig com a denominador comú. Desitgem –i ens desitgen– bones festes, bon any nou i que ens toqui la loteria. Desitjos, en definitiva de pau, amor i prosperitat. Per desitjar que no quedi. Us heu preguntat mai de quina pasta està fet el desig? Us heu adonat que l'essència del desig és desitjar? Freud aviat va captar que la insatisfacció constituïa el cor mateix del desig. Un fet que podríem resumir així: «Prefereixo queixar-me i sentir-me insatisfet, a condició de poder continuar desitjant.» En una època marcada pel consum forassenyat, aquesta observació ens pot resultar d'allò més útil. La publicitat, poderós recurs de l'amo actual, anuncia un reguitzell d'objectes capaços de satisfer les demandes més inversemblants. L'enganyifa consisteix a fer creure que els objectes seran capaços de satisfer tots els nostres desitjos i aspiracions. Una falsa promesa de felicitat accessible a través del consum.

● Allò que es busca és la manera de donar un sentit al sense sentit de la vida. El fet de no poder atrapar l'objecte, lluny de deprimir-nos, ens hauria d'esperonar a continuar endavant amb la meravellosa impossibilitat de no estar mai bé del tot; al cap i a la fi, aquesta impossibilitat és un dels noms del desig.

Fa un grapat d'anys, un pagès, ocasional conductor d'autobús, em va fer adonar que els joves mai no estaven contents amb el que tenien. Volien platja i tan bon punt trepitjaven la sorra demanaven anar de compres. Arribaven al mercat i ja volien ser a l'hotel; en ser a recepció reivindicaven anar al cinema, i així fins a l'exasperació. El pagès observava: «No acaben d'estar mai bé on són, tot just hi arriben i ja volen ser en un altre lloc.»

A la vista dels esdeveniments hom diria que avui tots som joves impacients que tenim una cosa i ja pensem en la següent. Aquesta és la trampa de la demanda; una vegada satisfeta en sorgeix immediatament una de nova. En això es basa l'èxit d'un sistema sustentat en el consum, a fer-nos creure que existeix l'objecte capaç de satisfer-nos i proporcionar-nos felicitat. Arribats a aquest punt, amigues i amics

El desig, ho sapiguem o no, està fet d'una falta impossible de satisfer.

lectors, us convido a reprendre el fil del desig, a interrogar-nos sobre la seva naturalesa.

Unes línies més amunt he assenyalat que l'essència del desig és desitjar. Per què? Doncs perquè el desig, ho sapiguem o no, està fet d'una falta impossible de satisfer. Estem vius en tant que desitgem i, per més estrany que ens pugui semblar, allò que seria capaç de curar-lo és un objecte inexistent. L'ésser humà, per més que ho intenti, no atraparà mai aquest objecte faltant. Per tal de fer-ho entenedor se m'acut la metàfora del col·leccionista que no defalleix davant l'intent impossible d'aconseguir tots els objectes, tot just la gràcia de la col·lecció, allò que constitueix la seva essència, és l'objecte que falta. No sé si us adoneu que, per la mateixa regla de tres, el desig constitueix l'essència i el motor de la vida. És quan el desig defalleix que correm el risc de caure en la depressió.

Vist des d'aquesta òptica, allò que ens convé, no és tant córrer a la farmàcia a buscar la píndola antidepressiva, sinó orientar la nostra vida vers alguna activitat capaç de mantenir viu el desig. Això és així, tant pels jardiniers que segueixen la inexorable roda del temps, com per les llevadores que segueixen de prop el batec de la vida; tant per les infermeres i infermers, com per les professores i professors que s'enfronten cada dia amb tasques tan impossibles com necessàries; tant per als alpinistes, com per als corredors de fons i els exploradors de l'espai o de les profunditats marines; tant pels cuiners i cuineres,

com pels que obren la botiga cada dia.

Al cap i a la fi, allò que ens empeny a continuar endavant amb la vida és el desig de seguir endavant. Els psicoanalistes tenim ocasió d'observar els estralls de la caiguda del desig en quadres depressius en els quals el subjecte apareix sense ganes, abocat a una passivitat mortífera. Sabent-ho o no, allò que la majoria va a buscar a la consulta d'un psicoanalista és un saber sobre el seu desig; un desig que, tot sigui dit, és inconscient.

● No sé si us adoneu que el desig constitueix l'essència i el motor de la vida. És quan el desig defalleix que correm el risc de caure en la depressió.

Per més estrany que sembli, allò que es busca és la manera de donar un sentit a l'absurd de la vida. El fet de no poder atrapar l'objecte, lluny de deprimir-nos, ens hauria d'esperonar a continuar endavant amb la meravellosa impossibilitat de no estar mai bé del tot; al cap i a la fi, aquesta impossibilitat és un dels noms del desig. Si voleu que el 2009 sigui un bon any aposteu pel desig, deixeu que s'obri pas i seguiu-li la petja.

opinió | JOSEP BOFARULL

Que l'any «buit» es torni «nou»

El traspàs d'any mai no m'ha fet cap emoció especial. A molts els apassiona: pensen que l'han de passar en companyia i amb gresca, amb taula opulenta i espirotosa. És l'intent de conjurar la bona sort per a tot l'any. Per a l'ansiejat moment, s'escullen llocs sofisticats. Alguns es vesteixen, per a l'ocasió, amb el luxe de lluentons i de paraules buides. Altres esperen el naixement del sol d'aquest primer dia a l'horitzó del mar des de la platja, o en algun lloc elevat per albirar el llum matinal emergint entre muntanyes. Hi ha gent per a tot, però el pas del temps no és banal.

És molt diversa la sensació amb la qual s'acomiada l'any ja caducat. Sovint jutgem massa influïts pel que ha passat en els darrers mesos i oblidem esdeveniments d'altre signe que han anat passant al llarg del curs anual. Molts tenim la impressió, subjectiva és clar, que ha estat un any bastant *buit* (no solament 8). Un any de transició, que acaba malament. Mirant al nostre entorn, potser és aquesta la percepció que queda.

● Molts tenim la impressió, subjectiva és clar, que ha estat un any bastant «buit» (no solament 8)

Em refereixo, per començar, a la política del país, sempre pendent de Madrid i dels escons de l'altra banda del Parlament. Una política enquistada en la petita visió de partit. Més enllà de l'Ebre tenen sempre a punt els pretextos per aturar-nos, per empobrir-nos, per menysprear la nostra dignitat nacional, per arraconar la nostra llengua, per reduir el nostre fet diferencial a un vernís folklòric. Massa sovint ni els cal activar aquests pretextos, perquè nosaltres mateixos els servim amb safata els arguments i els ajornaments. ¿No us sembla que ens fa falta algú amb capacitat, amb lideratge i sacrifici personal, amb paciència i fidelitat infrangible a la nació?

També la nostra ciutat segueix empolsada, aturada i grisa. Estem en un perpetu recomençament. En un impossible pacte global de ciutat. En lluit i ampli programa d'activitats de cada entitat, fent cadascuna la seva guerra a part. Però la ciutat no emergeix. Es van succeint les festes de costum, d'hivern i d'estiu: en els seus programes –això sí, llampanants– que van repetint les mateixes ofertes amb paraules copiades dels anys anteriors. ¿Serà possible que algú, renunciant al protagonisme personal i a la foto de prestigi efímer, travi voluntats, necessitats, aspiracions, conjumini complementarietats?

Tampoc la mirada sobre l'Església pot ser optimista. L'anar tirant és el programa d'actuació. Manca tremp i valentia. La visió amb perspectiva de futur és pràcticament nul·la i només apunta al present, i així no s'avança. La seva llarga trajectòria ara porta el fre posat. Li ha agafat por. Sobrevisu recelosa i desconfiada. No s'hi cultiva l'opinió i sí la repetició, la vigilància i el ritualisme. Moltes veus i massa discursos citen, repeteixen, però no dialoguen. Amb aquesta actitud de creixent endogàmia oblida l'home i la dona d'avui i les seves recerques desorientades i els seus durs patiments. ¿Arribarà el moment en el qual l'Esperit interior inspirarà una nova embranzida confiada i esperançada?

Algú pensarà que aquestes visions són pessimistes per parcials i envellides. Potser no li faltarà raó. Segurament aquest any *buit* s'ha fet una mica llarg i pesat. El cansament pot produir pessimisme en els qui comencem a ser grans. Però tenim davant, per estrenar, un any *nou* (no només 9) i, tal com hi entrem i com el visquem i com l'esmercem..., farem el possible i l'impossible perquè sigui renovat, positiu, un salt endavant en la nostra nació, en la nostra ciutat i en la nostra Església. Hi estem compromesos, per a tota la vida. Això, en definitiva, és el que val.